

Średniowieczny piec do wytopu ołowiu odkryto w Staromieście

3 sierpnia 2022

Pozostałości pieca do wytopu ołowiu z XII-XIII w. odkryli archeolodzy w okolicach kościoła Wniebowzięcia NPM w Staromieście (woj. śląskie) w czasie pierwszych, sondażowych wykopalisk w tym miejscu. Odkrywcy podkreślają, że osady z tego okresu rzadko są odkrywane i badane.

Do tej pory archeolodzy posiadali tylko szczątkowe informacje na temat dawnej przeszłości Staromeścia. Dzięki wcześniejszym badaniom powierzchniowym, w czasie których zebrano z powierzchni ułamki naczyń ceramicznych – ustalono, że pochodziły one z późnego okresu średniowiecza, głównie z XIV w. Dlatego uważano, że osada skrywająca się pod ziemią pochodziła również z tego okresu. Ten pogląd zrewidowały lipcowe wykopaliska.

Badacze z Instytutu Archeologii Uniwersytetu Łódzkiego, wraz z obecnymi na praktykach studentami, wykonali pierwsze badania wykopaliskowe w tym miejscu. „Założyliśmy dwa wykopy sondażowe. W jednym odkryliśmy pozostałości pieca do wytopu ołowiu. Natknęliśmy się na relikty zapewne glinianego ciągu kominowego i ślady spalenizny. W wypełnisku było sporo wytopków ołowianych” – powiedział PAP szef badań, Radosław Zdaniewicz z IA UŁ. Badania prowadzono w okolicach kościoła Wniebowzięcia NPM.

Jak zaznacza, udało się natrafić na produkcyjną część osady. O jej wieku świadczą odkryte bardzo liczne fragmenty skorup ceramicznych, głównie z XII-XIII w.

Wśród bardziej interesujących znalezisk Zdaniewicz wymieni średniowieczną ostrogę i monetę księcia Władysława II Wygnańca (1105 – 1159) – syna Bolesława III Krzywoustego. Archeolodzy odkryli też m.in. nożyki i krzesiwa wykonane z żelaza i

ołowiany odważnik.

W XII-XIV w. ziemie, na których znajdowała się osada, należały do książąt krakowskich. Osada w Staromieściu (Stary Lelów) istniała przed lokacją miasta królewskiego Lelowa, która miała miejsce zapewne ok. poł. XIV w. Po lokacji osada powoli traciła na znaczeniu.

Zdaniewicz zapytany o to, czy skala produkcji w Staromieściu była regionalna – czy raczej lokalna, stwierdził, że na tym etapie trudno jest o jednoznaczną ocenę, chociaż odkryta książęca moneta może świadczyć o ważniejszej randze tego ośrodka produkcyjnego. „Źródła pisane wskazują na położenie starego Lelowa (dzisiejszego Staromieścia) na szlakach handlowych. Są też informacje o istnieniu tu grodu, ale do tej pory nie został on odkryty” – dodał kierownik badań.

Podkreślił, że osady wiejskie z tego okresu są rzadko badane w Polsce, dlatego wszelkie informacje na ich temat są cenne.

Łódzkich archeologów do badań zainspirowali aktywiści z Lelowskiego Towarzystwa Historyczno-Kulturalnego oraz wójt Lelowa – Krzysztof Molenda. Wykopaliska finansowane były ze środków gminnych oraz Wydziału Filozoficzno-Historycznego UŁ. „Dotąd nikt nie prowadził badań w rejonie wzmiankowanego już w końcu XII w. kościoła, a informacja o osadzie przewinęła się przez liczne publikacje historyków. Zweryfikowaliśmy je, kopiąc w ziemi i stawiając tym samym kropkę nad i” – podkreślił Zdaniewicz.

Zapewnił, że badania mają być kontynuowane, chociaż rolniczy charakter terenu powoduje trudności. „Przede wszystkim chcemy odkryć część mieszkalną, może rozpoznać pierwotny układ wsi – ale na razie trafiliśmy raczej na część gospodarczą” – powiedział kierownik wykopalisk.

W czasie ostatnich badań archeolodzy natknęli się też na pojedyncze krzemienne zabytki, pochodzące z okresu mezolitu (mają zatem ok. 10 tys. lat). Oznacza to, że historia tego

miejsca jest zdecydowanie starsza, niż uważano do tej pory.

Autorstwo: Szymon Zdziebłowski

Źródło: NaukawPolsce.PAP.pl